

Тражите нацрт уговора од финансијске институције

Након анализе различитих понуда и одабира понуде која вам најбоље одговара, требате се информисати и о својим правима и обавезама. Користите законско право да тражите нацрт уговора, те га детаљно прочитајте. Нацрт уговора садржи све битне податке о трошковима који сте дужни плаћати као и информације о могућим ризицима који произилазе из уговорних обавеза. За све што вам није јасно затражите појашњења, врло је важно да разумијете услове задуживања као и своја права и обавезе. Потписивањем уговора, прихватате све услове из уговора те је због тога неопходно да знате шта прихватате.

Важне напомене

Након потписивања уговора, избјегните додатне трошкове благовременим плаћањем доспјелих рата кредита.

Од закљученог уговора о кредиту потписаног са финансијском институцијом можете одустати у року од 14 дана од датума потписивања уговора без навођења разлога за одустанак, под условом да нисте почели да користите кредитна средства.

У партнерству са:

РЕПУБЛИКА СРПСКА
МИНИСТАРСТВО ФИНАНСИЈА

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Državni sekretarijat za ekonomske poslove SECO

ШТА ТРЕБАМО ЗНАТИ ПРИЈЕ ПОДИЗАЊА КРЕДИТА

ОДГОВОРНО ЗАДУЖИВАЊЕ

Потребна су вам новчана средства у сврху покретања малог бизниса, куповине опреме/машина, реновирања стана, школовања и слично, те размишљате о подизању кредита. Кредит је новац који финансијска институција позајмљује кориснику кредита уз уговорну обавезу да ће га корисник вратити са каматом, која представља накнаду или цијену за позајмљени новац.

За одговорно задуживање изузетно је важно да узмете у разматрање слjedeће:

Поставите питање

“Да ли ми је кредит уопште потребан?”

Размислите о својим циљевима и како вам задуживање може помоћи да их постигнете. Можете ли остварити циљ на неки други начин нпр. штедњом, додатним приходима, продајом непотребних ствари и слично. Не задужујте се како бисте подмирили дневне трошкове односно куповали производе и услуге који вам нису нужни. Оправдано је узимање кредита за куповину или улагање у ствари чија ће вриједност расти.

Добро проучите кућни буџет

Прије него што се задужите треба добро размислити јер отплаћивање кредита често може бити велики терет за ваш кућни буџет. Потребно је имати јасну слику колики су ваши тренутни приходи, а колики расходи. Узмите у обзир ваша редовна мјесечна примања (плата, пензија, додатна примања...) као и ваше мјесечне издатке (издаци за режије, храну, хигијену, редовно школовање, здравство, превоз, одјећу, обућу...). Уколико већ имате кредит или мјесечну отплату дуга на кредитној картици, потребно је да и те трошкове узмете у обзир. Рата кредита би требала бити мања од мјесечног износа који се има на располагању након подмирења основних животних потреба. Такође је неопходно имати резервни план у случају да се финансијска ситуација погорша. Опште мишљење стручњака јесте да се не би требало задуживати у износима преко једне трећине личних прихода.

Предвидите ситуације до којих се може доћи током отплатног периода а које би утицале на вашу могућност отплате кредита

Прије свега овдје се мисли на радни однос у којем се налазите (одређено или неодређено вријеме), неочекивано смањење радне способности, стабилност бранше или послодавца, планиране прилике у породици (трудноћа, рођење дјетета, школовање, трошкове селидбе, ненадано лијечење и слично). Процјена ризика је веома важан фактор који треба узети у обзир приликом разматрања опције задуживања.

Упоредите понуде од различитих финансијских институција

Велики је број финансијских институција које нуде кредите под различитим условима. Финансијске институције дужне су пружити информације о условима и свим битним карактеристикама услуге и/или производа које нуде у облику стандардног информационог листа. Путем информационог листа имате могућност да упоредите понуде различитих давалаца истих услуга и/или производа. Потрудите се да пронађете оне са најповољнијим условима. Приликом анализе понуда упоредите:

- Висину каматне стопе, а посебно ефективну каматну стопу;
- Рок отплате;
- Износ мјесечне рате;
- Укупне трошкове кредита (који укључују камате, СВЕ накнаде, трошкове и порезе повезане са одобравањем и коришћењем кредита, а који се укључују у обрачун ефективне каматне стопе) и укупан износ који корисник треба да плати (збир износа кредита и укупних трошкова кредита);
- Средства обезбјеђења отплате кредита;
- Трошкове одржавања једног или више рачуна на којима ће се евидентирати трансакције уплата итд.

Информишите се о могућим инструментима обезбјеђења

Најчешћи инструменти обезбјеђења су: хипотека, залагање покретне имовине, мјеница, административна забрана/сагласност на заплјену примања, осигурање. Хипотека је заложно право на некретности што практично значи да у случају неплаћања кредитних обавеза, заложена имовина тј. предмет хипотеке ће бити продата, а корисник кредита може остати без некретности/дома. Исто се односи и на заложене покретне ствари. Мјеница представља исправу на основу које се могу извршити блокаде трансакцијских рачуна код финансијске институције или покренути извршни судски поступак.

Административна забрана/сагласност на заплјену примања је овјерена исправа којом корисник кредита даје сагласност да се ради наплате потраживања повјериоца заплјени дио његове плате и да се директно исплати повјериоцу на начин одређен у тој исправу. Уговор о осигурању је уговор између осигураника и осигуравајућег друштва уз уговорену накнаду. Осигуравајуће друштво ће у случају да се деси догађај који представља осигурани случај, исплатити осигурану уговорену осигурану суму. Немојте да закључујете уговор о осигурању или полису уколико нисте прочитали, разумјели и у цјелини растумачили опште услове пословања осигуравајућег друштва за дату врсту осигурања. Уговором о јемству јемац се обавезује да финансијској институцији измири обавезу умјесто корисника кредита.

Обратите пажњу на разлику између фиксне и промјенливе каматне стопе

Уколико се узима кредит са фиксном каматном стопом то значи да је каматна стопа непромјенлива током укупног времена трајања уговора о кредиту. Промјенлива каматна стопа значи да финансијска институција има право да, на начин унапријед договорен са корисником кредита, промијени камату у складу са условима пословања или уговореним промјенама на тржишту. То значи да се износи мјесечних рата могу повећати, али такође се могу и смањивати.

Обратите пажњу на разлику између ефективне и номиналне каматне стопе

Ефективна каматна стопа (ЕКС) је каматна стопа која приказује колико кредит клијента стварно кошта. ЕКС обухвата номиналну каматну стопу и све накнаде и трошкове по уговору о кредиту. Номинална каматна стопа (НКС) представља нето каматну стопу на основу које се израчунавају отплатне рате и она не представља коначну и свеобухватну цијену кредита.

Шта је ЦРК?

Колико је важан ЦРК извјештај дужнику и јемцу?

ЦРК је извјештај из Централног регистра кредита (ЦРК). Може се добити на захтјев или на увид у финансијској институцији. Ту су приказана сва кредитна задужења и јемства са појединостима о кредиту (датум издавања кредита, износ кредита, висина рате, износ у кашњењу, број дана у кашњењу итд.). Врло је битно нагласити да ће свако кашњење тј. неуредност у отплати задуживања остати забиљежено у кредитном регистру. Таква кредитна историја може представљати сметњу у сваком будућем задуживању. Уколико сте јемац или желите бити некоме јемац или судужник, а прије коначне одлуке, увид у кредитни регистар дужника је врло важан. На тај начин ћете се моћи упознати са његовим задужењима и евентуалним кашњењима у отплати постојећих дугова те донијети одговорну одлуку да ли се желите изложити ризику враћања кредита умјесто дужника. Јемац и/или судужник нема право тражити увид у кредитну историју дужника од финансијске институције, већ исту може захтијевати од дужника тј. носиоца кредита, а који је у обавези пружити ову информацију јемцу и/или судужнику.

